

Projekt

z dnia 21 marca 2022 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR XXXIII/...../2022
RADY GMINY PORĄBKA**

z dnia 31 marca 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie Gminy Porąbka na lata 2022-2026**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz. 559 ze zm.), art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. *o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 1249) oraz art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.)

**Rada Gminy Porąbka
uchwala, co następuje:**

§ 1.

Przyjmuje się do realizacji Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Porąbka na lata 2022-2026, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Porąbka oraz Kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Porąbce.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty poprzez ogłoszenie jej treści na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Porąbka – Porąbka, ul. Krakowska 3 oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Porąbka.

Wójt Gminy

Paweł Zemanek

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Porąbka na lata 2022 - 2026

Porąbka 2022

SPIS TREŚCI:

I.	WPROWADZENIE	3
II.	PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA I REALIZACJI PROGRAMU	4
III.	CHARAKTERYSTYKA, MECHANIZMY I CZYNNIKI RYZYKA PRZEMOCY	9
IV.	INFORMACJE OGÓLNE O GMINIE PORĄBKA	16
V.	SKALA PROBLEMU PRZEMOCY NA TERENIE GMINY PORĄBKA...	18
VI.	CELE, ZADANIA I WSKAŹNIKI MONITOROWANIA PROGRAMU ...	32
VII.	REALIZATORZY PROGRAMU	38
VII.	ZASADY FINANSOWANIA PROGRAMU	39
VIII.	ADRESACI PROGRAMU ORAZ JEGO MONITOROWANIE I EWALUACJA	39
IX	ZAKOŃCZENIE	40
X	SPIS TABEL I WYKRESÓW.....	41

I. WPROWADZENIE

Rodzina to mała grupa społeczna, stanowiąca załóżek szerszej społeczności. Jest ona niepowtarzalnym środowiskiem kształtującym osobowość, poglądy, styl życia, system norm i wartości. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku w art. 18 i 71 wskazuje, że instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro, państwo ma obowiązek uwzględniać w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielenie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej.

Nie budzi wątpliwości fakt, że zadaniem państwa jest ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony osób najbliższych. Żaden człowiek nie powinien i nie może być narażony na przemoc w rodzinie, nikt nie ma prawa naruszać jego praw i dóbr osobistych, powodować cierpienia. Zjawisko przemocy dotykające społeczność lokalną jest ściśle powiązane z innymi obszarami problemów społecznych, dlatego ich rozwiązywanie powinno być wspólnym interesem uzupełniających się działań specjalistów, instytucji i organizacji. Zintegrowanie wszelkich zasobów jednostek i organizacji do realizacji zadań daje szansę stworzenia jednolitej strategii wsparcia oraz podniesienia skuteczności udzielanej pomocy.

Zgodnie z art. 6 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Celem Programu jest tworzenie efektywnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar doświadczających przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez:

- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- ochronę ofiar i świadków przemocy w rodzinie;
- zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy dla osób doświadczających przemocy;
- zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc
- zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy.

Program zawiera podstawowe definicje związane z tematyką przemocy w rodzinie, analizę jej przyczyn, uwzględnia informacje kto najczęściej doświadcza przemocy w rodzinie oraz określa podstawy prawne podejmowanych działań. Opracowany dokument przedstawia również charakterystykę i analizę zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Porąbka, z uwzględnieniem

danych ilościowych zebranych z lokalnych instytucji i służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Założeniem niniejszego Programu jest dalsze rozwijanie systemu współpracy wszystkich instytucji, służb i organizacji funkcjonujących na terenie Gminy Porąbka w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Odbywać się to będzie poprzez profilaktykę i edukację społeczną, ochronę i pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie, oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie, ale także poprzez podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Opracowanie Programu poprzedzone zostało rozpoznaniem skali zjawiska przemocy na terenie gminy Porąbka przygotowanym na podstawie danych gromadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny na przestrzeni lat 2019-2021 oraz na podstawie dostępnych raportów, badań, ankiet i analiz.

Program skierowany jest do mieszkańców gminy Porąbka, w tym w szczególności do:

- osób zagrożonych przemocą w rodzinie;
- osób doświadczających przemocy w rodzinie;
- osób stosujących przemoc w rodzinie;
- świadków przemocy w rodzinie
- podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Porąbka przygotowano na lata 2022 – 2026. Określone w nim cele i kierunki działań mają charakter ramowy i mogą podlegać modyfikacjom, wynikającym z dynamiki zmieniających się uwarunkowań społecznych oraz doświadczeń podmiotów realizujących Program, dzięki czemu będzie on odpowiadał na bieżące potrzeby mieszkańców Gminy Porąbka.

II. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA I REALIZACJI PROGRAMU

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Porąbka na lata 2022 - 2026 jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jego przygotowania stanowi realizację zapisów art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Na treść i realizację Programu mają wpływ poniższe akty prawne.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., nr 78, poz. 483 z późn. zm.)

Art. 18 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, że małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej.

Kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym (art. 33 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej).

Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych (art. 71 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej). Rodziny dotknięte przemocą pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co jest podstawą do udzielania im szczególnej pomocy przy użyciu metod i narzędzi określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym.

Z przepisu art. 72 Konstytucji wynika, że Rzeczypospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r., poz. 1249)

Art. 6 ust. 2 ww. ustawy stanowi, że do zadań własnych gminy należy w szczególności;

1. tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:
  - a) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
  - b) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
  - c) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
  - d) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 z późn. zm.)

Wedle art. 2 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu przemocy w rodzinie (art. 7 pkt 7 ustawy o pomocy społecznej).

Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.)

Art. 1 ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi stanowi, iż organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego są obowiązane do podejmowania działań zmierzających do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, **przeciwdziałania powstawaniu i usuwania następstw nadużywania alkoholu**, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy.

Z art. 2 cytowanej ustawy wynika, iż zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności:

1. tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu;
2. działalność wychowawczą i informacyjną;
3. ustalanie odpowiedniego poziomu i właściwej struktury produkcji napojów alkoholowych przeznaczanych do spożycia w kraju;
4. ograniczanie dostępności alkoholu;
5. leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu;
6. zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie;
- 7. przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;**
8. wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie centrów integracji społecznej.

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022 ustanowiony Uchwałą Nr 183 Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2021 roku (M.P z 2021r. poz. 1204)

Cele Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Porąbka na lata 2022 – 2026 wpisują się w cele Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022, którymi są:

Cel główny:

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce.

Cele szczegółowe:

Cel 1: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel 2: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Cel 3: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cel 4: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030

Misją Strategii Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030 jest „*Wysoka jakość życia mieszkańców województwa śląskiego. Aktywna społeczność regionalna.*”

Do przeciwdziałania przemocy w rodzinie odnosi się cel strategiczny 6 – *Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie* poprzez:

Kierunek działania 6.1. Edukacja publiczna w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od narkotyków i alkoholu oraz uzależnieniom behawioralnym.

Kierunek działania 6.2. Wzmacnianie oddziaływań profilaktycznych.

Kierunek działania 6.3. Wzmacnianie procesu leczenia, rehabilitacji i reintegracji osób uzależnionych i ich rodzin.

Kierunek działania 6.4. Badanie i monitorowanie problemów związanych z używaniem narkotyków i alkoholu.

Kierunek działania 6.5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Bielskiego na lata 2016-2025.

Celem głównym Strategii rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Bielskiego na lata 2016 – 2025 jest poprawa warunków i jakości życia mieszkańców powiatu bielskiego. Przyjęto cel strategiczny VI w brzmieniu: *Poprawa stanu bezpieczeństwa mieszkańców*. Wyznaczono w nim dwa kierunki działań: 6.1. *Zapobieganie patologiom społecznym* oraz 6.2. *Minimalizowanie negatywnych skutków podlegania wpływom patologii społecznych*.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Porąbka na lata 2021 – 2027

Misją samorządu gminy Porąbka w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2027 jest: „*integrowanie mieszkańców, stwarzanie im dobrych warunków do życia i rozwoju, wzmacnianie rodzin oraz przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego*”.

Do przeciwdziałania przemocy w rodzinie odnosi się cel strategiczny 2: *Wspieranie rodzin, zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju, zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie* poprzez cele operacyjne:

- 1) Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju;

- 2) *Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy;*
- 3) Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia;
- 4) Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.

Międzynarodowe dokumenty strategiczne dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Problem przemocy w rodzinie został dostrzeżony i zdiagnozowany także w innych państwach na całym świecie, czego wyrazem są podejmowane działania organizacji międzynarodowych, w tym m.in. Organizacji Narodów Zjednoczonych czy też Rady Europy, w celu ograniczenia tego zjawiska. W szczególności należy tu wskazać na akty prawa międzynarodowego zmierzające do przeciwdziałania przemocy wobec kobiet i dzieci oraz przemocy w rodzinie, w tym m.in.:

1. Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ):

- Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z dnia 18 grudnia 1979 r.;
- Konwencja o prawach dziecka z dnia 20 listopada 1989 r.;
- Deklaracja o Eliminacji Przemocy wobec Kobiet z dnia 20 grudnia 1993 r. Rezolucja 48/104 Zgromadzenia Ogólnego ONZ;
- Rezolucja A/54/4 Zgromadzenia Ogólnego ONZ - Protokół Fakultatywny do Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z dnia 6 października 1999 r.

2. Rady Europy:

- Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy nr R (85)4 w sprawie przemocy domowej z 26 marca 1985 r.;
- Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy nr R (90)2 w sprawie reakcji społecznych na przemoc w rodzinie z 15 stycznia 1990 r.;
- Rekomendacja Rady Europy 1450 (2000) dotycząca przemocy wobec kobiet w Europie;
- Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy Rec. (2002)5 w sprawie ochrony kobiet przed przemocą z 30 kwietnia 2002 r.;
- Konwencja o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej z 11 maja 2011 r.

3. Unii Europejskiej:

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar (Dz. Urz. UE L 101 z 15.04.2011, str. 1);
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/99/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie europejskiego nakazu ochrony (w sprawach karnych) (Dz. Urz. UE L 338 z 21.12.2011, str. 2),

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępująca decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW (Dz. Urz. UE L 335 z 17.12.2011, str. 1);
- Dyrektywa 2012/29/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 października 2012 r. ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW (Dz. Urz. UE L 315 z 14.11.2012, str. 57).

III. CHARAKTERYSTYKA, MECHANIZMY I CZYNNIKI RYZYKA PRZEMOCY

Kiedy myślimy o przemocy, kojarzy nam się ona najczęściej z biciem, popychaniem, kopaniem, znęcaniem się fizycznym nad drugą osobą, zmuszaniem człowieka do upokarzających czynności lub też gwałtem. Jednakże przemocą jest również poniżanie psychiczne człowieka, oczernianie go, wyzywanie, ranienie jego uczuć, niszczenie jego poczucia własnej wartości, niszczenie przedmiotów, do których jest przywiązany, głodzenie, ograniczanie swobody drugiej osoby w sposób przekraczający normy moralne, izolowanie od otoczenia. Przemoc może przybierać wiele form, może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Bez wątpienia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej.

Art. 2 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc ma kilka charakterystycznych cech:

- *jest intencjonalna* – stanowi zamierzone działanie (lub zaniechanie działania) ukierunkowane na drugiego człowieka. Ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie sobie ofiary,
- *siły są nierówne* – we wzajemnej relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą i przewagę tę wykorzystuje do osiągnięcia swojego celu. Ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy. Źródłem dysproporcji sił są zazwyczaj wiek, płeć, stan zdrowia oraz różne zależności, np. ekonomiczna mąż – żona, czy relacja dziecko – rodzic. Owo wykorzystanie siły i władzy w sposób, który jest krzywdzący dla innych członków rodziny jest elementem najbardziej znaczącym w przemocy domowej,

- *narusza prawa i dobra osobiste* – sprawca wykorzystuje istniejącą lub stworzoną przez okoliczności asymetrię sił i władzy i narusza podstawowe prawa człowieka np. prawo do godności, szacunku czy nietykalności cielesnej,
- *powoduje cierpienie, ból i krzywdy moralne* – sprawca naraża życie i zdrowie ofiary na poważne szkody, w tym szkody przeżywane bardzo subiektywnie. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara traci zdolność do samoobrony.

Wyróżnia się cztery podstawowe rodzaje przemocy: przemoc fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną.

Tabela nr 1. Rodzaje i formy przemocy

Rodzaj przemocy	Definicja przemocy	Formy przemocy	Skutki
Przemoc fizyczna	wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięściami, bicie przedmiotami, parzenie, polewanie żrącymi substancjami, używanie broni, ograniczanie dostępu do pożywienia, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.	uszkodzenia ciała, urazy, rany, złamania, stłuczenia, zadrapania, siniaki, poparzenia, choroby powstające w wyniku powikłań i stresu, zespół stresu pourazowego, życie w chronicznym stresie, poczucie zagrożenia, strachu, lęku, napady paniki, bezsenność, zaburzenia psychosomatyczne.
Przemoc psychiczna	umyślne działania wykorzystujące nie siłę fizyczną lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych	poniżanie, naśmiewanie się z poglądów, pochodzenia, religii, stała krytyka, wmawianie chorób psychicznych, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, wymuszanie i domaganie się posłuszeństwa, upokarzanie, zawstydzanie, szantażowanie, stosowanie gróźb itp.	Zniszczenie poczucia mocy sprawczej ofiary, poczucia własnej wartości, godności, osłabienie psychicznych i fizycznych zdolności stawiania oporu, wyrobienie przekonania o daremności jego stawiania, odizolowanie od zewnętrznych źródeł wsparcia, uzależnienie od prześladowcy, stały strach, ciągły lęk, utrata nadziei, choroby psychosomatyczne, zaburzenia snu.
Przemoc seksualna	wymuszanie niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy	sadystyczne formy współżycia seksualnego, wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych form i praktyk seksualnych, krytyka zachowań seksualnych itp.	Obrażenia fizyczne, ból, cierpienie, obniżona samoocena i poczucie własnej wartości, utrata poczucia własnej atrakcyjności, godności, zaburzenia seksualne, uogólniona obawa przed przedstawicielami płci sprawcy przemocy.

Przemoc ekonomiczna	działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy	Ogół działań mających na celu całkowite uzależnienie finansowe ofiary od sprawcy; niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zawodowej, zmuszanie do pracy bez wynagrodzenia itp.	Całkowita zależność finansowa od partnera, niezaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych, bieda, zniszczenie poczucia własnej godności, wartości, znalezienie się bez środków do życia.
--------------------------------	--	---	--

Źródło: opracowanie własne.

Inną niż opisywane wyżej formy przemocy jest zaniedbanie. Stanowi ono ogół zachowań polegający na niezaspokajaniu potrzeb zarówno fizycznych jak i psychicznych, naruszenie obowiązku opieki względem zależnych osób bliskich. Zaniedbanie jest formą przemocy ekonomicznej i objawia się jako np.: nie przekazywanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: jak np. mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka itp. W konsekwencji powoduje stopniowe wycofywanie się osoby doświadczającej przemocy z wszelkiej aktywności.

Stosunkowo nową formą przemocy jest Cyberprzemoc (przemoc elektroniczna) – stosowana poprzez: prześladowania, zastraszania, nękanie, wyśmiewanie innych z wykorzystywaniem Internetu i narzędzi typu elektronicznego takich jak: SMS, e-mail, witryny internetowe, fora dyskusyjne w Internecie, portale społecznościowe i inne.

Terminem łączącym się z cyberprzemocą jest hejt. Pochodzi on od angielskiego "hate", które znaczy nienawidzić. Hejt w sieci i mediach społecznościowych obejmuje obrażanie, wyśmiewanie kogoś, umieszczanie nienawistnych komentarzy na jego temat. Hejt może dotyczyć każdej osoby: ucznia, osoby dorosłej, a nawet znanej.

Cechą charakterystyczną zjawiska przemocy w rodzinie jest tendencja do powtarzania się pewnych prawidłowości nazwanych cyklem przemocy. W cyklu przemocy obserwuje się następujące po sobie fazy:

- *Faza narastania napięcia* – Pierwszą fazę cyklu przemocy charakteryzuje pojawianie się coraz większej liczby sytuacji konfliktowych oraz wyczuwalny wzrost napięcia. Sprawca przemocy staje się drażliwy, każdy drobiazg wyprowadza go z równowagi, jest ciągle spięty i poirytowany, swoje emocje wyładowuje na drugiej osobie, może ją poniżać, krytykować. Sprawia wrażenie, jakby nie panował nad swoim gniewem. Każdy szczegół jest dobrym pretekstem do wszczęcia konfliktu i awantury. W tej fazie sprawca może (ale nie musi) pić więcej alkoholu, przyjmować narkotyki lub inne substancje odurzające. Reakcją ofiary przemocy najczęściej jest próba opanowania sytuacji za wszelką cenę. Zaczyna przeproszać sprawcę przemocy za swoje zachowanie, uspokajać go, wywiązywać się z wielką starannością

ze swoich obowiązków i zachcianek sprawcy przemocy lub milczeć, czasem rozmawiać, próbować rozładować napięcie, usprawiedliwiać swoje "niewłaściwe" zachowania. Ciągłe zastanawia się, co jeszcze może zrobić, aby tylko nie doszło do wybuchu agresji, skrzywdzenia jej lub dzieci. Ofiara przemocy tłumaczy sobie powody, przez które sprawca przemocy jest taki nerwowy, poirytowany czynnikami zewnętrznymi: "zły dzień", "to przez alkohol", "ciężki dzień w pracy". W tej fazie u osób dotkniętych przemocą mogą pojawić się dolegliwości psychosomatyczne (problemy zdrowotne bez fizycznej przyczyny, których tłem są problemy psychologiczne), takie jak ból żołądka, głowy, bezsenność, zaburzenia w rytmie oddychania, ból w klatce piersiowej, utrata apetytu. Jedne osoby stają się bardziej apatyczne, przygnębione, inne bardziej nerwowe, spięte, niespokojne lub stany te występują naprzemiennie. Jest to wynik narastania napięcia, które po pewnym czasie staje się nie do zniesienia.

- *Faza ostrej przemocy* – W tej fazie napięcie, które narastało w sprawcy przemocy, znajduje upust. Jego zachowanie staje się bardzo nieprzewidywalne, gwałtowne, często wpada w szał. Wybuchy gniewu mogą wywołać drobiazgi, np. pozostawienie jakiejś rzeczy w danym miejscu, opóźnienie posiłku. Dochodzi do eksplozji zachowań agresywnych, które mogą objawiać się biciem pięściami, przedmiotami (książka, garnek, kabel itp.), kopaniem, grożeniem bronią, duszeniem. Można zaobserwować również silne natężenie agresji słownej. Ofiara przemocy ponownie stara się zrobić wszystko, żeby uspokoić sprawcę przemocy i ochronić siebie. Jednak bez względu na to, co robi: przeprasza, stara się uspokoić, jest miła, uprzejma, biernie się poddaje stosowanej przemocy, nie przynosi to oczekiwanego efektu. Jego złość, frustracja narastają coraz bardziej. Po zakończeniu wybuchu przemocy ofiara przemocy często jest w szoku. Odczuwa wstyd i przerażenie, jak również złość i bezradność, jest oszołomiona. Skutki użytej przemocy mogą być różne, te fizyczne to m.in. podbite oko, siniaki i otarcia, wybity ząb, połamane kości, obrażenia wewnętrzne, poronienie, a nawet śmierć. Od strony psychologicznej następstwem doświadczania przemocy mogą być apatia, depresja, a w konsekwencji nawet samobójstwo.
- *Faza miodowego miesiąca* – W momencie, kiedy sprawca przemocy wyładował już swoje emocje i wie, że przekroczył różne granice, zmienia się w zupełnie inną osobę. Zaczyna przepraszać ofiarę za to, co zrobił, szczerze żałuje swojego zachowania, obiecuje, że „TO” już nigdy się nie powtórzy, że nie wie zupełnie, co się z nim stało, starając się znaleźć zewnętrzne wytłumaczenia dla swojego zachowania ("no wiesz, jaki mam teraz ciężki okres w pracy", "to wszystko przez ten alkohol, nie powinienem pić"). W tej fazie sprawca przemocy zaczyna okazywać skruchę, ciepło i miłość. Przynosi kwiaty, prezenty, zachowuje się tak, jakby przemoc nigdy nie miała miejsca. Dbą o ofiarę przemocy, spędza z nią czas i utrzymuje

satysfakcjonujące kontakty seksualne. Patrząc z zewnątrz na takie osoby, można odnieść wrażenie, że są szczęśliwą, świeżo zakochaną parą. Dzięki takiemu zachowaniu sprawcy przemocy ofiara przemocy zaczyna wierzyć, że jednak sprawca przemocy się zmienił i tak naprawdę niedawny akt przemocy był tylko incydentem. Spełniają się jej marzenia o cudownej miłości, odczuwa bliskość i zespolenie. Życie we dwoje jest znowu piękne i pełne nadziei. Widzi go takiego, jakiego chce widzieć, w końcu sprawca przemocy jest nie tylko "agresorem, lecz nieraz udowodnił, że potrafi być miły i dobry, kochający". Jeśli wcześniej osoba krzywdzona weszła na drogę prawną (złożenie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa, sprawa rozwodowa itp.), w tej fazie może się wycofać z tych działań, wierząc, że sytuacja wróciła do normy i przemoc już nie powróci.

Poza opisanym wyżej cyklem przemocy, osoba doświadczająca przemocy w rodzinie pozostaje w związku przemocowym, także w wyniku działania innych mechanizmów. Należą do nich:

- *Syndrom wyuczonej bezradności* – jest poddaniem się, zatrzymaniem działania, które wynika z przekonania, że cokolwiek się zrobi nie będzie to miało znaczenia dla zmiany sytuacji. Przejawia się w biernym znoszeniu przez ofiarę zachowań krzywdzących, pomimo, że czasem ma ona świadomość, że zachowania te są bezprawne, naruszają prawa osobiste i normy społeczne. Ofiara ma poczucie, że jest krzywdzona, źle traktowana, że sprawca nie powinien tak postępować, że znęcanie się nad członkiem rodziny jest przestępstwem, jednak nie jest w stanie zmotywować się do działania.
- *Zjawisko prania mózgu* – to mechanizm polegający na systematycznym, świadomym i celowym oddziaływaniu na człowieka w celu zmiany jego przekonań, postaw, uczuć, potrzeb. Działanie służące temu, aby osoba doświadczająca przemocy w rodzinie funkcjonowała zgodnie z życzeniem sprawcy. Konsekwencjami „prania mózgu” są m.in. utrata poczucia własnej wartości oraz podporządkowanie się sprawcy. Metody stosowane w „praniu mózgu” to: izolacja, poniżanie i degradacja, monopolizacja uwagi, doprowadzenie do wyczerpania, wywoływanie lęku i depresji, naprzemiennosc kary i nagrody.
- *Zespół stresu pourazowego PTSD (ang. posttraumatic stress disorder)* – to zaburzenia lękowe występujące u ofiar napadów, gwałtów i innych traumatycznych wydarzeń, np. wojen, klęsk żywiołowych, wypadków drogowych. Dotyczą sytuacji, w których człowiek jest narażony na utratę zdrowia i życia. Nasilenie PTSD zależy od intensywności i czasu trwania traumy. Ponadto objawy PTSD są intensywniejsze u osób, które przeżyły traumę w wyniku aktywności człowieka (gwałt, przemoc domowa), niż u ofiar zjawisk

naturalnych (powódź, huragan). Objawami PTSD są m.in.; zaburzenia snu, drażliwość, wybuchy gniewu, złości, czujność, natręcywe wspomnienia, koszmary senne.

- *Proces wiktylizacji* – konsekwencją zespołu zaburzeń stresu pourazowego jest proces stawiania się ofiarą, który nazywany jest wiktylizacją. Jest to pokrzywdzenie, czyli doznanie krzywd i szkód w wyniku jakiegoś zdarzenia, a także działania prowadzące do tego, że dana osoba staje się ofiarą przemocy. Pokrzywdzenie takie obejmować może szkody materialne, krzywdy moralne, zmiany w psychice. Wiktylizacja pierwotna to proces stawiania się ofiarą w wyniku popełnienia przestępstwa, jego konsekwencją jest wyrządzenie przez sprawcę szkody ofierze. Doznanie szkody podlega zazwyczaj subiektywnej ocenie, dlatego skutki wiktylizacji ofiara odczuwa indywidualnie. Wiktylizacja degradująco zmienia poczucie tożsamości. Osoba pokrzywdzona traci podstawowe poczucie bezpieczeństwa, zaufanie do siebie, zaczyna źle myśleć o sobie. Badania pokazują, że każda wiktylizacja może zwiększać podatność na ponowne stanie się ofiarą. Zwraca się uwagę na ryzyko wystąpienia wiktylizacji wtórnej, kiedy ofiara przestępstwa ponownie doznaje krzywdy i cierpienia wskutek niewłaściwych procedur procesowych. Chodzi np. o wielokrotne przesłuchiwanie ofiar przestępstw na tle seksualnym. W przypadku wiktylizacji wtórnej osoba pokrzywdzona oprócz pokrzywdzenia przestępstwem może doznać powtórnie krzywd przez reakcję społeczeństwa na jej pokrzywdzenie, jak niewiara w to, co pokrzywdzony mówi, pomniejszanie tragizmu i znaczenia raniących doświadczeń, jak również obwinianie pokrzywdzonego lub naznaczanie negatywnymi określeniami.

Wiele społeczeństw czy środowisk nie reaguje na problem przemocy w rodzinie, wyrażając tym samym przyzwolenie na jej istnienie. Jest to wynikiem funkcjonujących w świadomości społecznej stereotypów i przekonań, które głęboko zapuszczają swoje korzenie i fałszują rzeczywistość. Stereotypy i mity czy przekonania usprawiedliwiają stosowanie przemocy, służą do ukrycia czy zbagatelizowania problemu, przez co utrudniają prawidłowe reagowanie na akty brutalności czy okrucieństwa wobec bliskich. Dają sprawcy sygnał o społecznym przyzwoleniu na stosowanie przemocy, umacniają w nim poczucie bezkarności, zniewalając ofiarę i zmuszając ją do milczenia.

Na występowanie przemocy w rodzinie wpływa wiele czynników, które zwiększają prawdopodobieństwo jej wystąpienia. Należy jednak pamiętać, że nie stwierdzono, aby między nimi występowała zależność przyczynowo – skutkowa. Do najczęstszych czynników sprzyjających stosowaniu przemocy w rodzinie zaliczamy:

- *Normy społeczne i kulturowe* – przemoc w rodzinie jest skutkiem wielopokoleniowego, społecznego przyzwolenia na stosowanie przemocy wobec najbliższych, w szczególności kobiet i dzieci. W wielu środowiskach akceptuje się bicie, zwłaszcza dzieci, panuje przekonanie o dominującej roli mężczyzny w rodzinie /rola „pana i władcy”/. W społeczeństwie panuje także przekonanie, że wszystko co dzieje się w rodzinie należy do sfery prywatności i w sprawy rodzinne nie należy się wtrącać, niestety wywołuje to poczucie większej bezkarności sprawcy.
- *Dziedziczenie wzorca przemocy z rodziny pochodzenia* – dzieci wychowywane w rodzinach, gdzie jest przemoc „nasiąkają nią” i uczą się takich wzorców zachowań. Nabierają przekonania, że najlepszym i najbardziej skutecznym sposobem rozwiązywania konfliktów jest przemoc. Takie dzieci częściej niż ich rówieśnicy, którzy byli wychowywani bez przemocy, jako dorosłe osoby będą stosować przemoc wobec swoich partnerów.
- *Uzależnienia (Alkohol i narkotyki)* – Alkohol i narkotyki powodują osłabienie kontroli nad zachowaniem, zwiększają prawdopodobieństwo zareagowania złością i gniewem na trudności i niepowodzenia życiowe, znoszą zahamowania, zaburzają ocenę sytuacji, wyzwalają skrywane emocje i sprzyjają antyspołecznym i nieakceptowanym zachowaniom. Prawdopodobieństwo wystąpienia aktów przemocy w rodzinach, w których występuje problem alkoholowy jest ponad dwukrotnie większe niż w pozostałych. Przekonanie, że przemoc dotyczy wyłącznie rodzin, w których nadużywa się alkoholu lub narkotyków jest całkowicie błędne.
- *Środowisko i stres społeczny* – kłopoty finansowe, bezrobocie czy skumulowanie się różnych problemów życiowych może wywoływać frustracje, która z kolei może sprzyjać pojawieniu się przemocy w rodzinie. Osamotnienie rodziny, znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej, izolacja, brak wsparcia z zewnątrz – osobistego lub instytucjonalnego – w sposób znaczący może wpłynąć na nasilenie zachowań związanych z przemocą.

IV. INFORMACJE OGÓLNE O GMINIE PORĄBKA

Gmina Porąbka jest gminą wiejską, administracyjnie należącą do powiatu bielskiego w województwie śląskim. Położona jest na północnych krańcach Beskidu Małego, między stokami Palenicy, Żaru, Bukowskiego Gronia i Zasolnicy.

W skład Gminy wchodzi cztery sołectwa: Porąbka, Czaniec, Kobiernice, Bujaków. Gmina Porąbka graniczy z Gminami: Czernichów, Kozy, Kęty, Andrychów, Łękawica. Siedzibą Gminy jest Porąbka.

Powierzchnia Gminy Porąbka wynosi 64,4 km², co stanowi 14% powierzchni powiatu, 0,53% powierzchni województwa.

Na dzień **31 grudnia 2021 roku** ludność Gminy Porąbka liczyła **15 398 osób**, w tym Bujaków – 2246 osób, Czaniec – 5755 osób, Kobiernice – 3401 osób i Porąbka – 3996 osób. Liczba mieszkańców stosunkowo utrzymuje się na stałym poziomie (**31.12.2019r. – 15 468 osób, 31.12.2020r. – 15 377 osób, 31.12.2021r. – 15 398 osób**).

Tabela Nr 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2019 – 2021.

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
liczba urodzeń żywych	159	127	171
liczba zgonów	167	203	160
przyrost naturalny	- 8	-76	11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z USC Porąbka.

Analizując powyższe dane, dodatni przyrost naturalny występuje tylko w 2021 roku. W 2020 roku obserwujemy znaczny wzrost liczby zgonów, który wynikał ewidentnie z pandemii COVID-19.

Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Porąbka według ekonomicznych grup wiekowych ulegała zmianom. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela Nr 3. Struktura wiekowa mieszkańców gminy w latach 2019 – 2021.

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	2 739	2 700	2 704
liczba osób w wieku produkcyjnym	9 875	9 808	9 765
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	2 854	2 869	2 929
ogółem	15 468	15 377	15 398

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z USC Porąbka.

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, że ciągu ostatnich trzech lat obserwuje się spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku produkcyjnym i wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Dane te pokazują starzenie się naszego społeczeństwa.

W ostatnich latach liczba mieszkań z zasobu gminnego utrzymuje się na stałym poziomie - 18 mieszkań w latach 2019 – 2021.

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku – Białej wskazują, że liczba bezrobotnych mieszkańców gminy Porąbka zarejestrowanych w PUP na dzień 31.12.2021 roku wynosiła **192 osoby**, w tym **51,56%** stanowiły kobiety, zaś **48,44%** mężczyźni.

Tabela Nr 4. Liczba bezrobotnych w Gminie Porąbka w latach 2019 – 2021, według stanu na dzień 31.12.2021 roku.

<i>Rok</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
Liczba bezrobotnych	157	247	192
% spadek liczby bezrobotnych w stosunku do roku poprzedniego	-	-	22,27
% wzrost liczby bezrobotnych w stosunku do roku poprzedniego	22,28	57,32	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP w Bielsko-Białej.

Analizując powyższe dane na przestrzeni lat 2019 – 2021 wyraźnie widać gwałtowny wzrost liczby bezrobotnych mieszkańców Gminy Porąbka zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bielsku – Białej w 2020, który w 2021 roku wraca do poziomu z lat poprzednich. Powodem nagłego wzrostu osób bezrobotnych w 2020 roku była pandemia koronawirusa. Zawieszano działalności gospodarcze i zwalniano pracowników. Sytuacja ta uspokoiła się w 2021 roku.

V. SKALA PROBLEMU PRZEMOCY NA TERENIE GMINY PORĄBKA

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem trudnym do badania, ze względu na fakt, że dotyczy najbardziej intymnej sfery życia człowieka. Ogólne szacowanie skali przemocy w rodzinie obarczone jest dużym błędem ze względu na społeczne ograniczenia w ujawnianiu tego rodzaju problemów. Ofiary przemocy nie zawsze chcą zdradzać sprawy, które uznają za wstydlive. W konsekwencji większość przypadków przemocy nadal nie jest ujawniona. Zjawisko to przez wiele lat było marginalizowane, a podejmowane działania miały jedynie na celu odizolowanie ofiary od sprawcy.

Diagnoza zjawiska przemocy na terenie gminy Porąbka została przeprowadzona na podstawie danych gromadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny w Porąbce, danych udostępnionych przez Komisariat Policji w Kobiernicach oraz poprzez badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym oraz w szkołach podstawowych.

Kluczową rolę w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie pełni Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Porąbce.

W latach **2019 – 2021** ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało: **238 rodzin w 2019 roku, 276 rodzin w 2020 roku i 217 rodzin w 2021 roku**, w tym tylko **1 rodzina** w każdym z tych lat miała przyznane świadczenie z tytułu występowania przemocy w rodzinie. Wskazuje to, że w ogóle powodów będących podstawą przyznawania przez Ośrodek świadczenia pieniężnego, przemoc należy do powodów marginalnych. Sytuacja ta pokazuje, iż rodziny doświadczające przemocy rodzinie mają nie rzadko dobrą sytuację materialną.

Z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz.U. z 2020r., poz. 821 ze zmianami) nakłada na gminy obowiązek realizowania usług asystenta rodziny. Katalog zadań asystenta rodziny określonych tą ustawą jest szeroki. Dla realizacji działań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie kluczowym jest nałożenie na asystenta obowiązku współpracy między innymi z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Tabela Nr 5. Liczba rodzin zagrożonych utratą dziecka i liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, u których wystąpił problem przemocy w rodzinie w latach 2019 – 2021, według stanu na dzień 31.12.2021 roku.

Wyszczególnienie	2019	2020	2021
Liczba rodzin zagrożonych utratą dziecka	11	9	11
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, u których wystąpił problem przemocy w rodzinie	2	2	2

Źródło: opracowanie własne.

Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, u których wystąpił problem przemocy w rodzinie na przestrzeni lat 2019 – 2021 utrzymuje się na tym samym poziomie. Poprawa

funkcjonowania rodzin w tym zakresie jest długofalową i ciężką pracą przynoszącą efekty na przestrzeni lat.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej pełni również ważną funkcję koordynatora działań Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego. Gminny Zespół Interdyscyplinarny powołany został Zarządzeniem Wójta Gminy Porąbka Nr 150/2010 z dnia 8 października 2010 roku. W jego skład wchodzi przedstawiciele: Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Porąbce, Komisariatu Policji w Kobiernicach, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Sądu Rejonowego w Żywcu, placówek oświatowych, Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Polimed” w Porąbce. Jego zadaniem jest:

- integrowanie i koordynowanie działań podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

W ramach Zespołu działają grupy robocze, których przedstawiciele pracują z rodziną, zapewniając kompleksową pomoc, wspólnie opracowują, wdrażają i monitorują realizację planu pomocy w ramach procedury „Niebieskiej Karty”.

Zespół Interdyscyplinarny gromadzi dane statystyczne dotyczące ujawnionych przypadków stosowania przemocy w rodzinie, które przedstawia poniższa tabela.

Tabela Nr 6. Dane statystyczne Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Porąbce dotyczące przemocy w rodzinie latach 2019 – 2021.

Wyszczególnienie	2019	2020	2021
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	3	3
Liczba powołanych grup roboczych	5	5	5
Liczba posiedzeń (spotkań) grup roboczych	31	27	11
Liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”, w tym sporządzonych przez:	11	10	13

ośrodek pomocy społecznej	1	2	1
policję	10	8	11
placówki oświaty	0	0	1
placówki służby zdrowia	0	0	0
Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0
Liczba kontynuowanych procedur „Niebieskiej Karty” z poprzednich lat	5	6	6
Liczba rodzin objęta procedurą „Niebieskiej Karty”, w tym:	16	16	19
Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w tym:	51	47	67
kobiety	18	19	22
mężczyźni	17	19	26
dzieci	16	9	19
Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, w tym:	16	16	19
kobiety	2	2	1
mężczyźni	14	14	18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.

Z powyższych danych wynika, że zjawisko przemocy domowej wzrosło w 2021 r., na co niewątpliwie miała wpływ pandemia COVID-19 i obowiązkowa kwarantanna domowników. Stąd też wynika charakterystyka liczby wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”, które w średnio 85 % są wszczynane przez policjantów podczas podejmowania interwencji.

Charakterystyczną cechą przemocy w rodzinie jest dysproporcja sił, dlatego najczęściej dotyka ona osoby słabsze. Z analizy danych wynika, że na terenie gminy Porąbka osobami najczęściej stosującymi przemoc domową byli mężczyźni.

Tabela. Nr. 7 Interwencje domowe podjęte przez Policję na terenie Gminy Porąbka w latach 2019 – 2021, w tym dotyczące przemocy.

Rok	2019	2020	2021
Liczba interwencji domowych ogółem	191	167	184
Porąbka	35	41	60
Bujaków	20	17	22
Czaniec	87	65	71

Kobiernice	43	44	31
W tym liczba interwencji dotyczących przemocy	12	7	14
Porąbka	1	2	5
Bujaków	2	2	0
Czaniec	6	2	7
Kobiernice	3	1	2
Liczba osób doprowadzonych przez Policję do Ośrodka Przeciwdziałania Problemom Alkoholowym w Bielsku – Białej w wyniku interwencji dotyczącej przemocy	2	4	28
Porąbka	0	2	16
Bujaków	0	1	0
Czaniec	1	1	10
Kobiernice	0	0	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Kobiernicach.

Dane Komisariatu Policji w Kobiernicach za lata 2019 – 2021 pokazują spadek dokonywanych przez Policję interwencji domowych na terenie Gminy Porąbka w 2020 roku i nagły ich wzrost w roku 2021r. Tożsame wahania wartości zauważamy także w zakresie interwencji dotyczących przemocy.

Wymienia się kilka przyczyn wzrostu wskaźników przemocy domowej. Po pierwsze, ci, którzy już znęcali się nad dziećmi czy współmałżonkami, stali się bezkarni. Nagle mieli domowników „do dyspozycji” przez całą dobę, a ofiary nie mogły uciec ani wezwać pomocy.

Ponadto, sytuacja zamknięcia spotęgowała kielkujące konflikty i wywołała nowe. Dla większości był to czas bardzo stresujący. Wiele osób pracujących musiało jednocześnie godzić pracę zawodową w trybie zdalnym z pilnowaniem obowiązków szkolnych swoich dzieci. Wiele osób straciło źródło dochodów lub pogorszyła się ich sytuacja finansowa. A jak wiadomo, stres nierzadko jest bezpośrednią przyczyną agresywnych zachowań. Zwłaszcza jeśli powodów do stresu nam przybywa i jesteśmy wobec tego bezsilni.

Z danych wynika, że w wielu rodzinach dotkniętych przemocą występuje problem alkoholowy, o czym świadczy zwiększona liczba osób doprowadzonych przez Policję do Ośrodka Przeciwdziałania Problemom Alkoholowym w Bielsku – Białej. Należy jednak zaznaczyć, że związek pomiędzy nadużywaniem alkoholu a stosowaniem przemocy, nie ma charakteru przyczynowo-skutkowego, można jedynie mówić o ich współwystępowaniu.

Tabela Nr 8. Przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece – art. 207 § 1 k.k. na terenie Gminy Porąbka.

Rozdział XXVI Przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece – art. 207 § 1 k.k.			
Rok / liczba zdarzeń	2019	2020	2021
Porąbka	0	0	1
Bujaków	0	0	0
Czaniec	1	0	3
Kobiernice	0	0	1
RAZEM GMINA	1	0	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Kobiernicach.

Według art 207 § 1 kodeksu karnego (rozdział XXVI kk – Przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece), kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Art 207 § 2 - jeżeli czyn określony w § 1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

Art 207 § 3 - jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Na terenie Gminy Porąbka zauważamy znaczny wzrost tych przestępstw (z 1 w 2019 roku do 5 w 2021 roku). Większość tych przestępstw miała miejsce na terenie sołectwa Czaniec.

W ramach diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie przeprowadzono badania ankietowe wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Wójta Gminy i jego Zastępcę, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Gminy, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, przedstawicieli służby zdrowia, policji i organizacji pozarządowych. Celem przeprowadzonych badań była analiza skali i natężenia wybranych problemów, w szczególności:

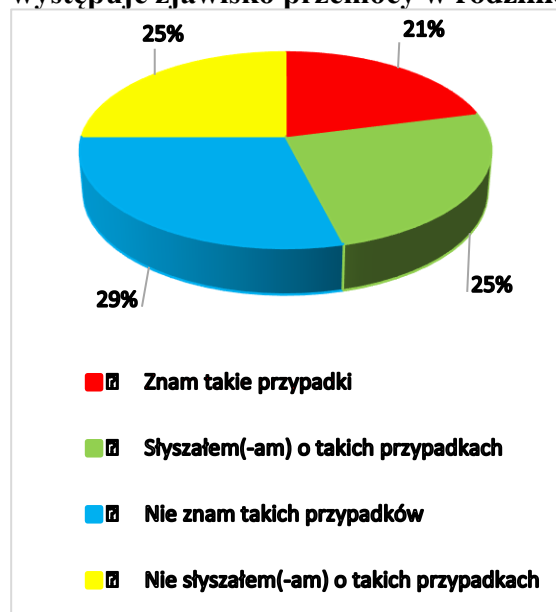
- postrzegania zjawiska przemocy i agresji,
- natężenia skali przemocy i agresji w rodzinie,
- identyfikacji skutecznych działań profilaktycznych zapobiegających zjawisku przemocy.

Do analizy przedłożono w sumie 100 wypełnionych anonimowo ankiet.

W pierwszej kolejności zapytano ankietowanych o znajomość występowania zjawiska przemocy w rodzinie w najbliższym otoczeniu oraz o rodzaj występującej przemocy w rodzinach na terenie gminy Porąbka. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

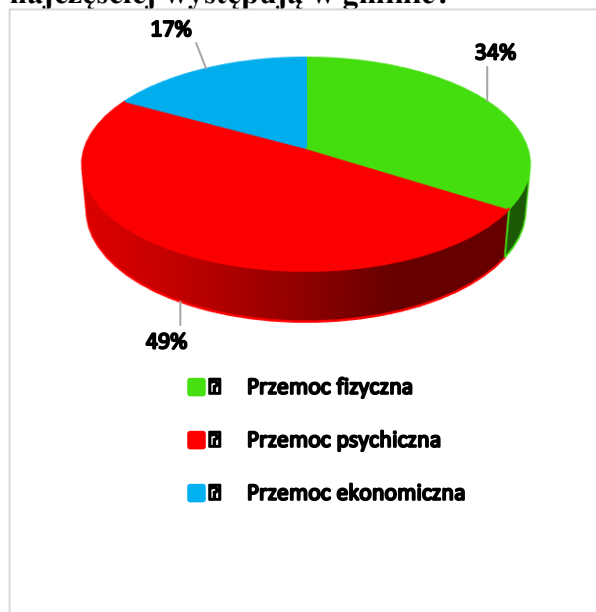
Wykres Nr 1.

Czy w Pana/Pani najbliższym otoczeniu występuje zjawisko przemocy w rodzinie?

Wykres Nr 2.

Jakie rodzaje przemocy w rodzinie najczęściej występują w gminie?

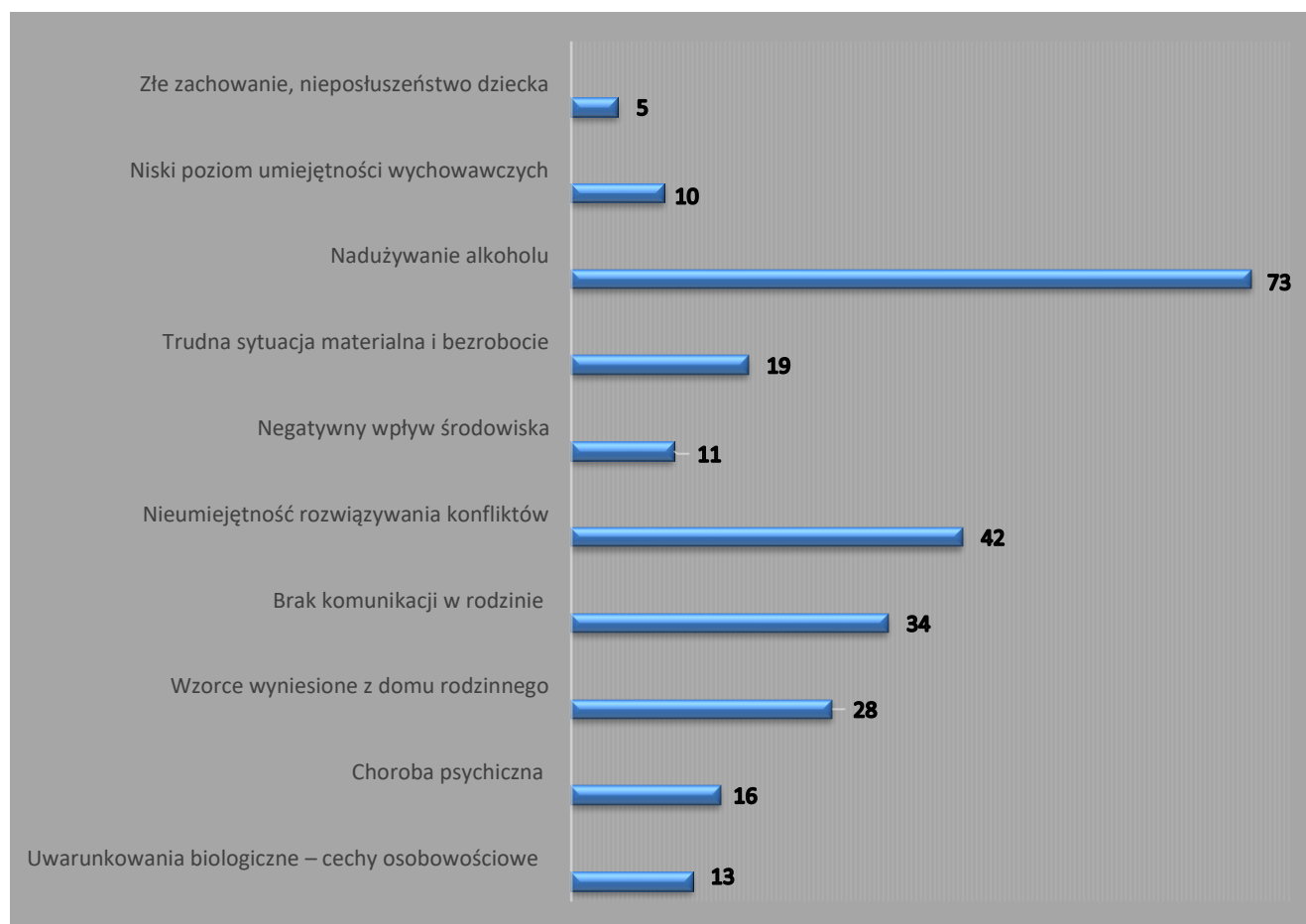
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Większość ankietowanych (łącznie 54%) stwierdziła, że nie zna przypadków występowania przemocy w rodzinie bądź nie słyszała o takich przypadkach. Odmiennego zdania było 46 % badanych. Zdaniem respondentów najczęstszymi formami występowania przemocy jest przemoc psychiczna (49%) i fizyczna (34%). Tylko 17% ankietowanych wskazało na przemoc ekonomiczną.

Następnie zapytano badanych o najczęstsze przyczyny wstępowania przemocy w rodzinie. Poniższy wykres przedstawia szczegóły w tym zakresie.

Wykres Nr 3. Jaka jest najczęstsza przyczyna przemocy w rodzinie

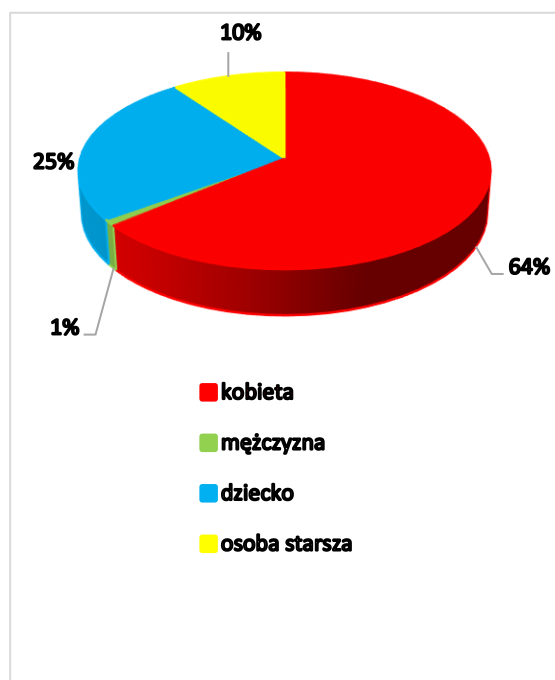
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Według ankietowanych najczęstszą przyczyną występowania przemocy w rodzinie jest nadużywanie alkoholu, nieumiejętność rozwiązywania konfliktów w rodzinie oraz brak komunikacji pomiędzy domownikami.

Kolejnych pytaniach poproszono respondentów o wskazanie ofiar i sprawców przemocy w rodzinie. Otrzymane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

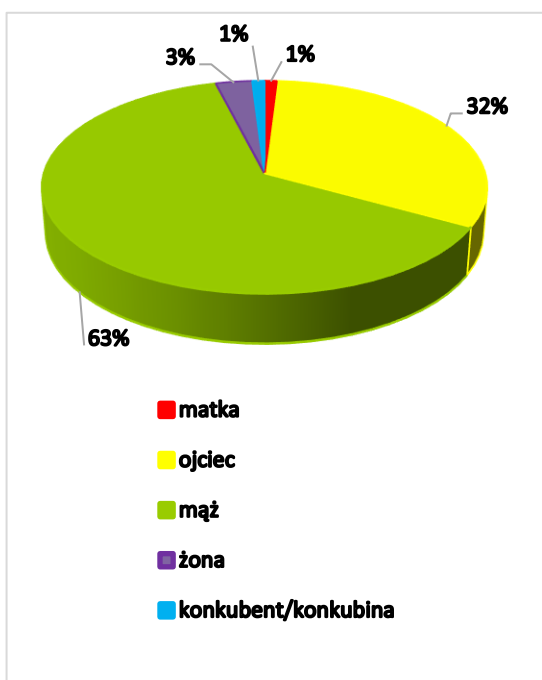
Wykres Nr 4.

Kto jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie?

Wykres Nr 5.

Kto jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie?

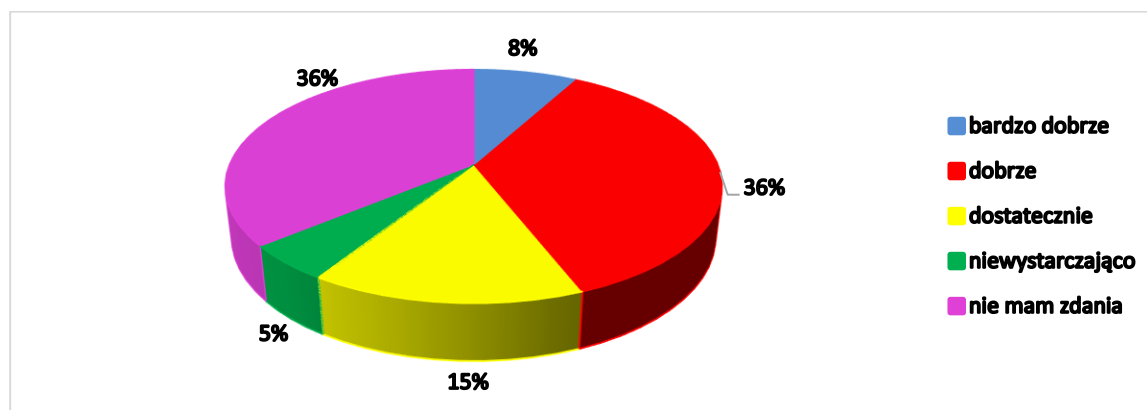

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Według 89 % ankietowanych najczęściej ofiarami przemocy w rodzinie są kobiety (64%) i dzieci (25%), rzadziej osoby starsze (10%) i tylko 1% ankietowanych jako ofiarę przemocy wskazało mężczyznę. W pytaniu dotyczącym sprawcy przemocy 95% ankietowanych wskazało, że najczęstszym sprawcą przemocy jest mąż (63%) i ojciec (32%). Z zebranych danych ankietowych wyłania się modelowy obraz przemocy w rodzinie: sprawcami są zazwyczaj mężczyźni a ofiarami kobiety i dzieci.

W ankietach znalazło się również pytanie dotyczące oceny prowadzonych w gminie działań profilaktycznych związanych z problemem przemocy w rodzinie. Odpowiedzi na pytanie przedstawia poniższy wykres.

Wykres Nr 6. Jak ocenia Pan/Pani prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?

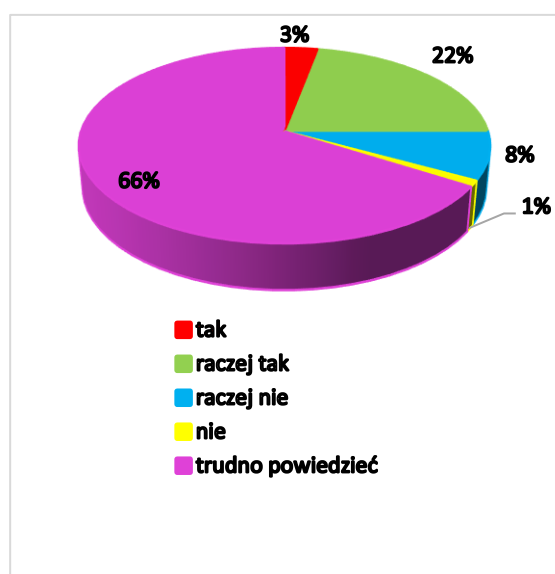
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Według 44 % ankietowanych pozytywnie ocenia działania profilaktyczne prowadzone na terenie Gminy Porąbka związane z problemem przemocy w rodzinie, w tym bardzo dobrze (8%) i dobrze (36%), 15 % ankietowanych ocenia te działania dostatecznie, zaś 5 % niewystarczająco. Nie ma zdania w tej sprawie 36% badanych.

W pytaniach ankietowych poddano również ocenie ofertę pomocy dla ofiar oraz sprawców przemocy. Uzyskane opinie prezentują poniższe wykresy.

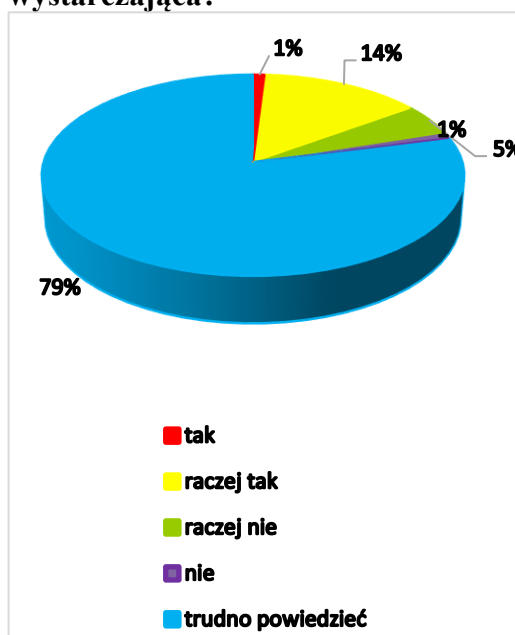
Wykres Nr 7.

Czy oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie w gminie jest wystarczająca?

Wykres Nr 8.

Czy oferta pomocy dla sprawców przemocy w rodzinie w gminie jest wystarczająca?

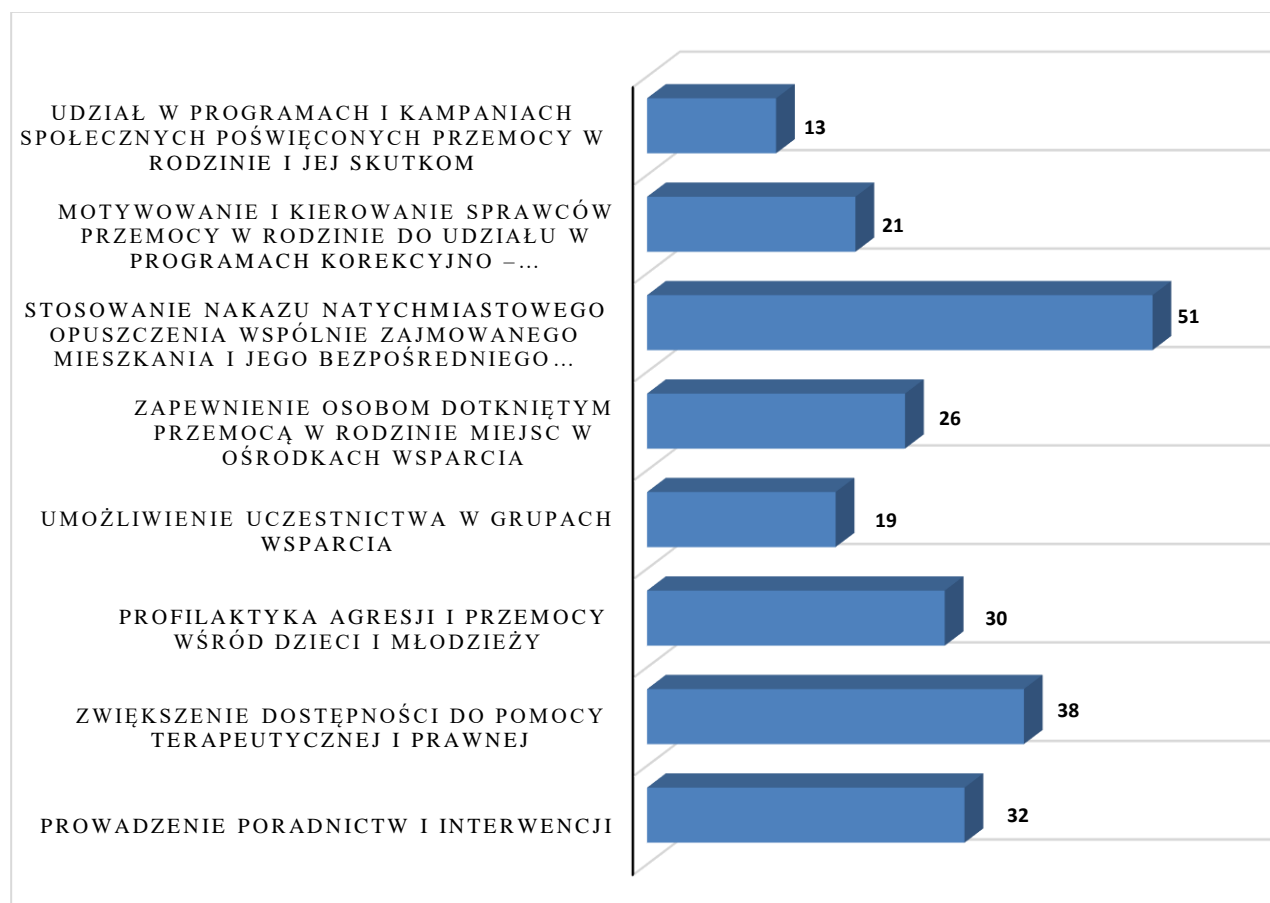
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

W przypadku oceny dostępnej w gminie oferty pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie więcej niż połowa ankietowanych nie potrafiła zająć stanowiska w tej sprawie (66%), zaś 25% ankietowanych pozytywnie ocenili ofertę gminy w tym zakresie, tak (3%) i raczej tak (22%). Negatywne oceny stanowiły 9%, z czego 8% ankietowanych orzekło, że oferta jest raczej niewystarczająca a 1% zdecydowanie powiedziało, że oferta nie jest wystarczająca.

W przypadku oceny dostępnej w gminie oferty pomocy dla sprawców przemocy w rodzinie 15% respondentów pozytywnie ocenia tą ofertę (tak – 1% i raczej tak – 14%) a tylko 6 % jest przeciwnego zdania (raczej nie – 5% i nie – 1%), zaś 79% badanych nie ma na ten temat zdania.

Na koniec poproszono ankietowanych o wskazanie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z przemocą w rodzinie w Gminie Porąbka. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres Nr 9. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Zdaniem ankietowanych jednym ze skuteczniejszych narzędzi przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest stosowanie nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i

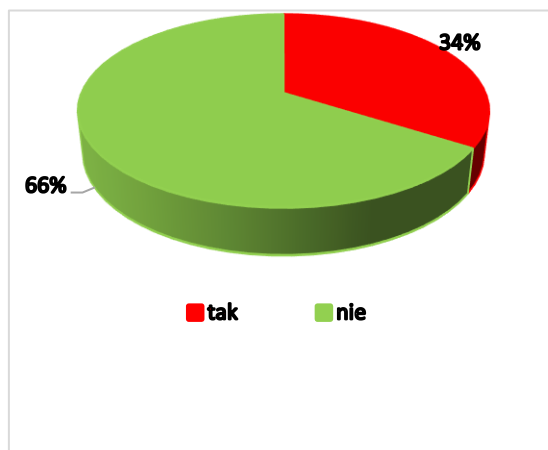
jego bezpośredniego otoczenia wraz z zakazem zbliżania się na okres 14 dni z możliwością przedłużenia przez sąd. Ponadto, za ważne aspekty uznali też zwiększenie dostępności do pomocy terapeutycznej i prawnej, prowadzenie poradnictw i interwencji oraz profilaktyka agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży.

W listopadzie 2021 roku na potrzeby niniejszego opracowania zostały przeprowadzone na terenie Gminy Porąbka badania ankietowe wśród dzieci młodzieży szkolnej, których głównym celem była próba diagnozy występowania tego zjawiska oraz poznania jego postrzegania przez uczniów. Do wyznaczonych celów szczegółowych badania należało między innymi: poznanie czynników motywujących do powstawania zachowań agresywnych i używania przemocy w opinii badanej grupy, uzyskanie danych dotyczących najczęściej spotykanych przejawów agresji oraz miejsc ich występowania.

W badaniu wzięło udział 293 uczniów szkół podstawowych (48 uczniów klas IV, 53 uczniów klas V, 40 uczniów klas VI, 79 uczniów klas VII oraz 73 uczniów klas VIII). Badanie przeprowadzono we wszystkich szkołach na terenie Gminy Porąbka.

Wykres Nr 10.

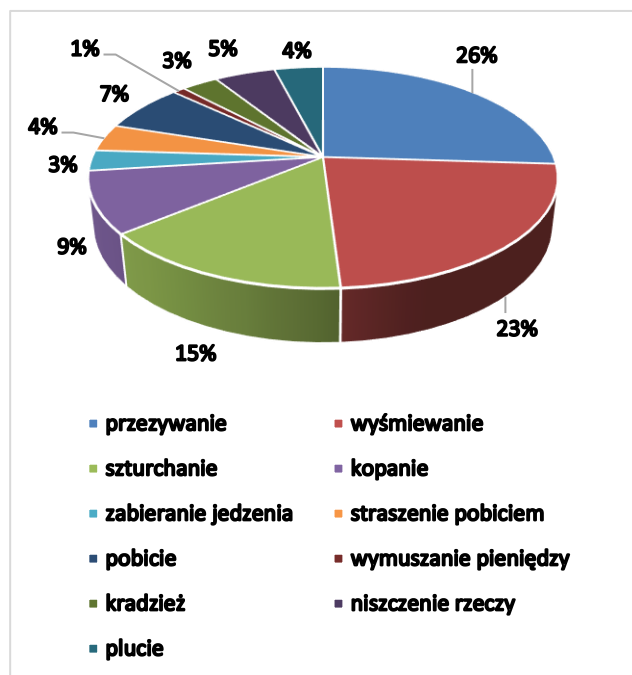
Czy byłeś/byłaś kiedykolwiek ofiarą przemocy w szkole lub w jej okolicy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

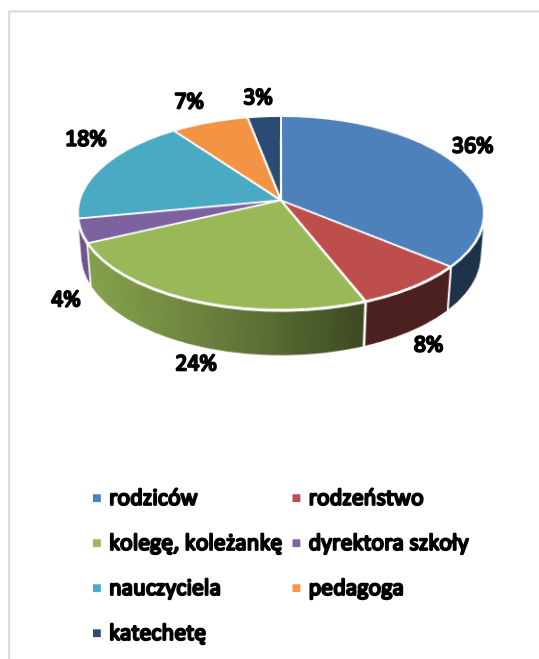
Wykres Nr 11.

Jaką formą przemocy zostałeś/zostałaś dotknięty/ta?

Wykres Nr 12.

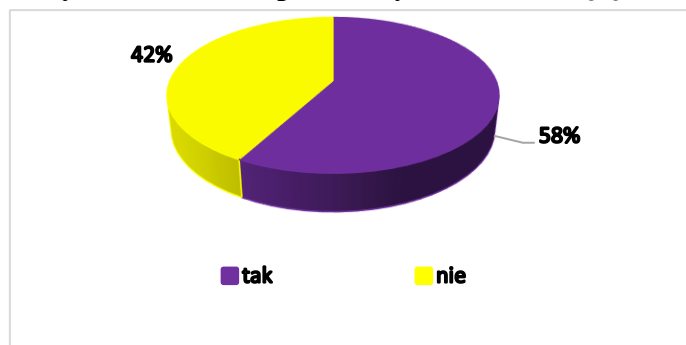
Kogo powiadomiłeś/powiadomiłaś, że zostałeś/zostałaś dotknięty/ta przemocą?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Badania ankietowe przeprowadzone w szkołach podstawowych wskazują, że 34% uczniów było ofiarami przemocy w szkole lub w jej okolicy. Jednymi z najczęściej deklarowanych form przemocy, którymi zostali dotknięci w szkole lub w jej okolicy wskazują: przezywanie (26%), wyśmiewanie (23%), szturchanie (15%) i kopanie (9%). Tylko 65,9% ofiar przemocy poinformowało inne osoby o tym, co ich spotkało, z czego 36% ankietowanych poinformowało rodziców, 24% koleżankę lub kolegę, 18% nauczyciela, 7% pedagoga, 8% rodzeństwo, 4% dyrektora szkoły i 3% katechetę.

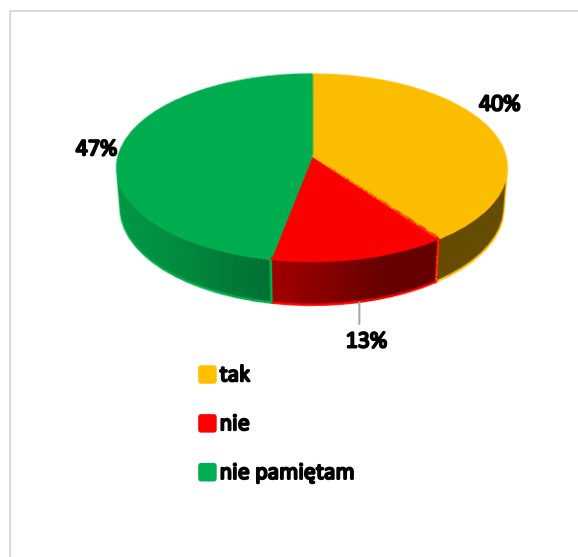
Wykres Nr 13. Czy byłeś/byłaś świadkiem przemocy w szkole i w jej okolicy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

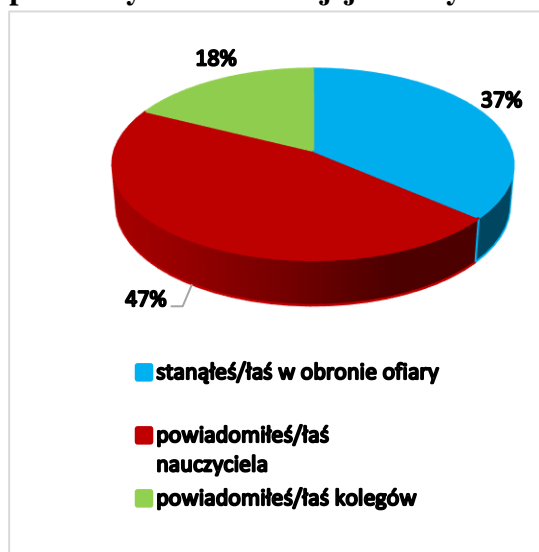
Wykres Nr 14.

Czy zareagowałeś/zareagowałaś na sytuację przemocy w szkole i w jej okolicy?

Wykres Nr 15.

W jaki sposób zareagowałeś/zareagowałaś na sytuację przemocy w szkole i w jej okolicy?

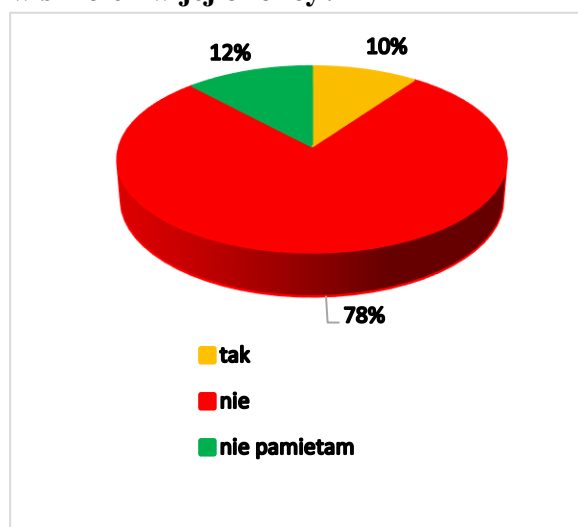

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

58% ankietowanych oświadczyło, że było świadkiem przemocy w szkole lub w jej okolicy, z czego 47% nie pamięta, czy w jakikolwiek sposób zareagowało na przemoc zaś 40% oświadcza zdecydowaną reakcję na przemoc. Odpowiednio brak reakcji deklaruje 13% ankietowanych. W sytuacji wystąpienia przemocy w szkole lub w jej otoczeniu najczęściej powiadamiano nauczyciela (47%), stawano w obronie ofiary (37%) i powiadamiano rodziców (18%).

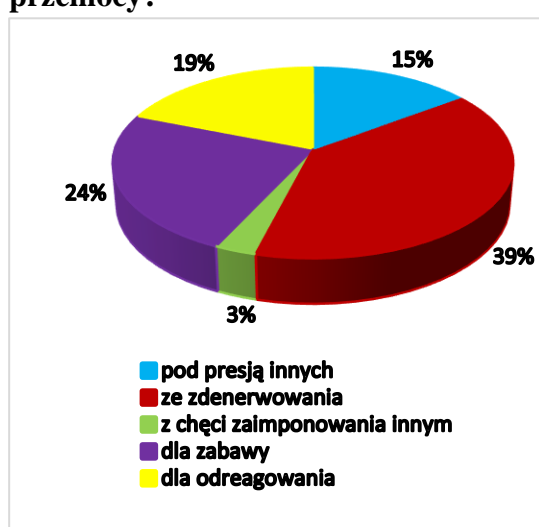
Wykres Nr 16.

Czy dokonywałeś/dokonywałaś przemocy w szkole i w jej okolicy?

Wykres Nr 17.

Dlaczego dokonywałeś/dokonywałaś przemocy?

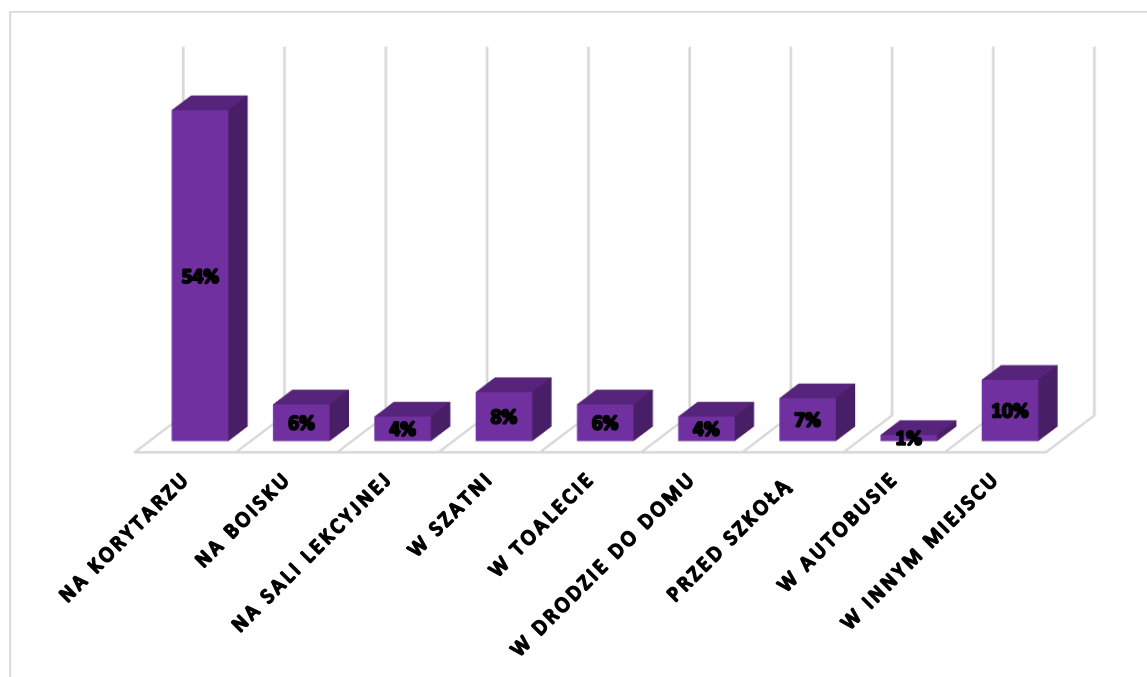
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Przyznanie się do bycia sprawcą przemocy, nawet anonimowe, jest bardzo trudne. Pomimo to, do stosowania przemocy przyznało się 10% uczniów, 12% nie pamięta, by dokonywała przemocy, zaś zdecydowana większość (78%) deklaruje, że nie stosowała przemocy wobec kolegów.

Bardzo niepokojące są powody dokonywania przemocy wśród uczniów. Najczęstszym deklarowanym powodem dokonywania przemocy było zdenerwowanie uczniów (39%). 24% uczniów twierdzi, że stosowało przemoc dla zabawy, zaś 19% dla odreagowania.

Zwykle uważa się, że czynnikami wywołującymi przemoc jest bieda, patologia, „dostępność” reakcji agresywnych i wiara w skuteczność przemocy. Agresja w szkole może być przejawem wielu problemów przeżywanych przez dziecko, takich jak poczucie odrzucenia, poczucie zagubienia, niskiej wartości, brak poczucia bezpieczeństwa, niezaspokojonej potrzeby miłości.

Wykres Nr 18. Miejsca, w których dochodzi do przemocy w szkołach i w okolicy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Przeprowadzone badania wykazały, że zdarzenia przemocy występujące w szkołach mają miejsce w większości na korytarzu szkolnym (54%), rzadziej w szatni (8%), przed szkołą (7%) czy na boisku i w toalecie (6%).

Wykres Nr 19. Poczucie bezpieczeństwa w szkole.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Na koniec ankiety poproszono uczniów o określenia poczucia bezpieczeństwa w swojej szkole. Zdecydowana większość (81%) uznała, że czuje się bezpiecznie w swojej szkole, zaś 19% ankietowanych uczniów jest przeciwnego zdania.

W ostatnich latach niemal we wszystkich szkołach prowadzi się mniej lub bardziej intensywne działania zmierzające do zapobiegania agresji i przemocy wśród uczniów. We wszystkich placówkach realizowane są także przedsięwzięcia w obszarze profilaktyki oraz rozwiązywania problemów przemocy, finansowane przede wszystkim ze środków GKRPA, jak też budżetu szkoły i rad rodziców.

VI. CELE, ZADANIA I WSKAŹNIKI MONITOROWANIA PROGRAMU

Celem głównym Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Porąbka na lata 2022 – 2026 jest **zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Gminie Porąbka poprzez udzielanie pomocy osobom nim dotkniętym i oddziaływanie na osoby stosujące przemoc.**

W celu osiągnięcia celu głównego wyznacza się następujące cele operacyjne:

Cel operacyjny 1 – Podejmowanie i wspieranie działań zmierzających do podnoszenia świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.

Cel operacyjny 2 – Rozwój infrastruktury służącej udzielaniu pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz zintensyfikowanie współpracy pomiędzy podmiotami wchodzącymi w jej skład.

Cel operacyjny 3 – Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

Cel operacyjny 4 – Zmniejszenie intensywności oddziaływania czynników współwystępujących z przemocą.

Cel operacyjny 5 – Podnoszenie umiejętności i kompetencji kadry pracującej z rodzinami, u których występuje zjawisko przemocy w rodzinie.

Cel operacyjny 1. Podejmowanie i wspieranie działań zmierzających do podnoszenia świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie		
Zadanie	Realizatorzy/ partnerzy	Wskaźniki monitoringi
1. Poszerzanie wiedzy i świadomości społecznej mieszkańców gminy w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie oraz rozwijanie wrażliwości społecznej wobec tego zjawiska w szczególności poprzez prowadzenie lokalnych kampanii społecznych, poświęconych problemowi przemocy w rodzinie.	samorząd gminny, GOPS, GKRPA, Policja	Liczba lokalnych kampanii; Liczba zorganizowanych spotkań
2. Przegląd i ocena, dofinansowanie i realizacja szkolnych programów profilaktycznych z zakresu przemocy i innych zjawisk patologicznych, adresowanych do dzieci, młodzieży, rodziców i nauczycieli.	samorząd gminny, placówki oświatowe	liczba programów profilaktycznych; liczba osób objętych programami profilaktycznymi.
3. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi w zakresie prowadzenia w gminie edukacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie.	Samorząd gminny. organizacje pozarządowe, kościół i związki pozarządowe	Liczba podjętych inicjatyw, Liczba osób objętych tymi działaniami.

Cel operacyjny 2. Rozwój infrastruktury służącej udzielaniu pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz zintensyfikowanie współpracy pomiędzy podmiotami wchodzącymi w jej skład		
Zadanie	Realizatorzy/ partnerzy	Wskaźniki monitoringi
1. Kontynuowanie działalności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego	Samorząd gminny, GOPS, GKRPA, Policja, placówki oświatowe i placówki ochrony zdrowia, kuratorzy sądowi	Liczba posiedzeń Zespołu; Liczba posiedzeń grup roboczych; Liczba procedur „Niebieska Karta”; Liczba osób i rodzin objęta pomocą Zespołu
2. Prowadzenie i rozwijanie działalności Punktu Pomocy Rodzinie w gminie	Samorząd gminny, GKRPA	Zakres i rodzaj świadczonych usług; Liczba osób objętych pomocą
3. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania m.in. pomocy prawnej, socjalnej, medycznej, zawodowej i rodzinnej.	samorząd gminny, GKRPA, GOPS, Zespół Interdyscyplinarny, Punkt Pomocy Rodzinie, Policja, placówki ochrony zdrowia i oświaty	liczba upowszechnianych materiałów informacyjnych; liczba lokalnych kampanii społecznych
4. Tworzenie i zwiększanie zakresu działania oraz dostępności do lokalnych telefonów zaufania, interwencyjnych lub informacyjnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.	samorząd gminny, organizacje pozarządowe	liczba lokalnych telefonów zaufania; czas dostępności telefonu; liczba rozmów i interwencji
5. Integrowanie i koordynowanie działań służb działających w obszarze dotkniętym przemocą w rodzinie.	samorząd gminny, GKRPA, GOPS, Zespół	Liczba instytucji i organizacji pozarządowych;

	Interdyscyplinarny Policja, placówki ochrony zdrowia i oświaty organizacje pozarządowe	Liczba wspólnie realizowanych projektów
6. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz rozwijanie wolontariatu na rzecz wspierania rodziny dotkniętej przemocą	samorząd gminny, GKRPA, GOPS, organizacje pozarządowe, Wolontariusze	Liczba wolontariuszy; Liczba wspólnie realizowanych projektów;

Cel operacyjny 3. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie		
Zadanie	Realizatorzy/ partnerzy	Wskaźniki monitoringi
1. Stosowanie procedury „Niebieskiej Karty”	GOPS, GKRPA, Policja, placówki oświatowe i placówki ochrony zdrowia, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe	Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta”; Liczba osób i rodzin objęta procedurą „Niebieskiej Karty”; Liczba spraw zakończonych w wyniku ustania przemocy w rodzinie
2. Przeprowadzanie wywiadów środowiskowych, prowadzenie pracy socjalnej w rodzinach z problemem przemocy oraz udzielanie pomocy finansowej	GOPS, organizacje pozarządowe	Liczba wywiadów środowiskowych; Liczba rodzin objętych pomocą; Liczba akcji charytatywnych

3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie pomocy w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego	samorząd gminny, GKRPA, GOPS, Zespół Interdyscyplinarny, Punkt Pomocy Rodzinie, POIK	Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego
4. Wzmacnianie ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie w toku postępowania karnego poprzez przesłuchiwanie dzieci w przyjaznych pokojach przesłuchań oraz tworzenie odpowiednich warunków do przesłuchiwania osób dorosłych dotkniętych przemocą	samorząd gminny, Policja	liczba przyjaznych pokoi przesłuchań; liczba dzieci przesłuchanych w przyjaznych pokojach przesłuchań.
5. Oddziaływanie na sprawców przemocy poprzez motywowanie ich do udziału w programach korekcyjno -edukacyjnych	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, GOPS	Liczba sprawców przemocy, która wzięła udział w programie korekcyjno – edukacyjnym; Liczba przeprowadzonych rozmów motywujących do wzięcia udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym;
6. Zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	samorząd gminy, Policja, GOPS, placówki ochrony zdrowia	liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie

Cel operacyjny 4. Zmniejszenie intensywności oddziaływania czynników współwystępujących z przemocą		
Zadanie	Realizatorzy/ partnerzy	Wskaźniki monitoringi
1. Przeprowadzanie corocznej kontroli punktów sprzedaży i konsumpcji alkoholu	Samorząd gminny, GKRPA, Policja,	Liczba przeprowadzonych kontroli Liczba skontrolowanych punktów

Cel operacyjny 5. Podnoszenie umiejętności i kompetencji kadry pracującej z rodzinami, u których występuje zjawisko przemocy w rodzinie		
Zadanie	Realizatorzy/ partnerzy	Wskaźniki monitoringi
1. Uczestnictwo w szkoleniach, konferencjach, warsztatach organizowanych przez inne instytucje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	GOPS, Zespół Interdyscyplinarny, Policja	Liczba szkoleń; Liczba uczestników
2. Organizowanie szkoleń, konferencji, warsztatów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla kadry instytucji	GOPS, Zespół Interdyscyplinarny	Liczba szkoleń; Liczba uczestników
3. Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie, w formie m.in.: superwizji, coachingu	Samorząd gminny GOPS	Liczba szkoleń; Liczba uczestników

VII. REALIZATORZY PROGRAMU

Założenia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Porąbka na lata 2022 – 2026 powinny realizować podmioty, które w ramach swoich kompetencji posiadają obowiązek działania w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie .

Przy realizacji Programu współpracować winny:

1. podmioty publiczne:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Porąbce,
- właściwe wydziały i stanowiska Urzędu Gminy w Porąbce,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- przedszkola publiczne,
- szkoły podstawowe,

2. podmioty niepubliczne:

- niepubliczne przedszkola i żłobki,
- organizacje pozarządowe działające w zakresie: profilaktyki i przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- wolontariat,

3. samorządowe służby i instytucje o zasięgu powiatowym i inne:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Komenda Powiatowa Policji,
- szkoły ponadpodstawowe,
- Sąd Rejonowy w Żywcu,
- kuratorzy sądowi.

Realizacja programu opiera się na stałej współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami w celu realizacji założonych działań jak również prowadzenia ewaluacji i monitoringu.

VIII. ZASADY FINANSOWANIA PROGRAMU

Zadania określone w Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Porąbka na lata 2022 – 2026 sfinansowane będą:

- ze środków własnych Gminy Porąbka,
- z dotacji budżetu państwa na realizację zadań własnych i zleconych,
- z programów rządowych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- z funduszy zewnętrznych, w tym z funduszy Unii Europejskiej,
- ze środków pozyskanych z innych źródeł.

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych.

IX. ADRESACI PROGRAMU ORAZ JEGO MONITOROWANIE I EWALUACJA

Adresatami Programu są wszyscy mieszkańcy Gminy Porąbka, a w szczególności:

- osoby zagrożone przemocą w rodzinie;
- osoby dotknięte przemocą w rodzinie;
- świadkowie przemocy w rodzinie;
- osoby stosujące przemoc w rodzinie;
- podmioty i instytucje zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Koordynatorem realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Porąbka na lata 2022 – 2026 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Porąbce. Sformułowane w dokumencie zadania będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji.

Monitoring i ewaluacja Programu, polegające na zbieraniu i analizowaniu informacji na temat realizowanych bądź zrealizowanych już zadań, będą prowadzone corocznie. Gromadzone dane z jednej strony pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawiają się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych zadań zmierza w słusznym kierunku, z drugiej natomiast umożliwią ustalenie rzeczywistych rezultatów ich wdrożenia – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co mają wpływ. Do oceny efektywności realizacji Programu będą służyły wyznaczone w dokumencie wskaźniki monitoringowe.

W terminie do 31 marca każdego roku Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Porąbce przedstawi Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu. Sprawozdanie zostanie sporządzone na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów biorących udział w realizacji Programu.

X. ZAKOŃCZENIE

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Porąbka na lata 2022 – 2026 ma szanse na powodzenie przy stworzeniu wspólnej płaszczyzny pracy pracowników różnych instytucji zajmujących się pomocą rodzinom dotkniętym przemocą. Wstępna ocena realizacji programu pozwala mieć nadzieję, że przedstawione cele zostaną osiągnięte a program będzie kontynuowany w przyszłości.

Podsumowując całość programu można zauważyć pięć bardzo ważnych założeń przedstawionych poniżej:

- każdy człowiek ma prawo do życia w środowisku rodzinnym wolnym od przemocy;
- dzieci i młodzież mają prawo do życia w bezpiecznym środowisku wolnym od przemocy, a obowiązkiem dorosłych jest im to zapewnić;
- za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca, bez względu na to, co zrobiła ofiara;
- nie ma żadnego uzasadnienia ani usprawiedliwienia przemocy;
- podstawowym zadaniem jest zatrzymanie przemocy, bez tego pomoc jest nieskuteczna;
- każdy człowiek ma obowiązek do przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

XI. SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela nr 1. Rodzaje i formy przemocy.

Tabela Nr 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2019 – 2021.

Tabela Nr 3. Struktura wiekowa mieszkańców gminy w latach 2019 – 2021.

Tabela Nr 4. Liczba bezrobotnych w Gminie Porąbka w latach 2019 – 2021, według stanu na dzień 31.12.2021 roku.

Tabela Nr 5. Liczba rodzin zagrożonych utratą dziecka i liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, u których wystąpił problem przemocy w rodzinie w latach 2019 – 2021, według stanu na dzień 31.12.2021 roku.

Tabela Nr 6. Dane statystyczne Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Porąbce dotyczące przemocy w rodzinie latami 2019 – 2021.

Tabela. Nr. 7 Interwencje domowe podjęte przez Policję na terenie Gminy Porąbka w latach 2019 – 2021, w tym dotyczące przemocy.

Tabela Nr 8. Przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece – art. 207 § 1 k.k. na terenie Gminy Porąbka.

Wykresy:

Wykres Nr 1. Czy w Pana/Pani najbliższym otoczeniu występuje zjawisko przemocy w rodzinie?

Wykres Nr 2. Jakie rodzaje przemocy w rodzinie najczęściej występują w gminie?

Wykres Nr 3. Jaka jest najczęstsza przyczyna przemocy w rodzinie

Wykres Nr 4. Kto jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie?

Wykres Nr 5. Kto jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie?

Wykres Nr 6. Jak ocenia Pan/Pani prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?

Wykres Nr 7. Czy oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie w gminie jest wystarczająca?

Wykres Nr 8. Czy oferta pomocy dla sprawców przemocy w rodzinie w gminie jest wystarczająca?

Wykres Nr 9. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ?

Wykres Nr 10. Czy byłeś/byłaś kiedykolwiek ofiarą przemocy w szkole lub w jej okolicy?

Wykres Nr 11. Jaką formą przemocy zostałeś/zostałaś dotknięty/ta?

Wykres Nr 12. Kogo powiadomiłeś/powiadomiłaś, że zostałeś/zostałaś dotknięty/ta przemocą?

Wykres Nr 13. Czy byłeś/byłaś świadkiem przemocy w szkole i w jej okolicy?

Wykres Nr 14. Czy zareagowałeś/zareagowałaś na sytuację przemocy w szkole i w jej okolicy?

Wykres Nr 15. W jaki sposób zareagowałeś/zareagowałaś na sytuację przemocy w szkole i w jej okolicy?

Wykres Nr 16. Czy dokonywałeś/dokonywałaś przemocy w szkole i w jej okolicy?

Wykres Nr 17. Dlaczego dokonywałeś/dokonywałaś przemocy?

Wykres Nr 18. Miejsca, w których dochodzi do przemocy w szkołach i w okolicy.

Wykres Nr 19. Poczucie bezpieczeństwa w szkole.